

„מה אתם יודעים על טיפולים שלאחר תרגיל? ואיפה אני, עם הטנקים שלי בעלי המערכות המסובכות; עם כל הטיפולים הגדולים שעות, והאחריות המוטלת עלי שכל העסק ידפוק' — ואתם באים ומספרים לי על מקלעים, על רובים ועל זחל"מים. ובכלל איזו עצמתי'אש יש לכם במחלקות שלכם?“

רעש מכונית מתקרבת הקפיצם מהמקום. המכונית חלפה על פניהם, מבלי לעצור. השלושה חזרו לספסל התחנה.

גדעון גולל את כומתתו בעצבנות, הרגיש עצמו עלוב, בהשוותו את עצמתי'האש של מחלקתו עם עצמתי'האש של מחלקת טנקים; אך מיד התאושש.

„שמע אתה, עם קופסאות הפח' שלך... אין לי כלל חשק להתוכח אתך מה יותר חשוב — חי"ר או שריון. הויכוח הזה הוא נדוש מדי. אני טוען שלמ"מ בחי"ר דרושות תכונות העולות בהרבה על תכונותיו של מ"מ בשריון.“

„מה?“ נזדעק שאול. „אדוני הגנרל חייב לשקול תוך התעמקות רבה, אם לתקוף באגוף שמאלי או ימני, אה? אה?“

„רגע, רגע, תן לו להתבטא“, קרא שמעון. „יש לי הרושם שהחי"רניק הזה ואני הולכים לקראת קואליציה, דבר, גדעון, דבר...“

המשיך גדעון: „אני רוצה להפחית מערכן של תכונות המ"מ בשריון, אבל יש כמה תכונות חשובות שבאות דוקא לידי בטוי אצל מ"מ — וכל מפקד אחר — בחיל הרגלים.“

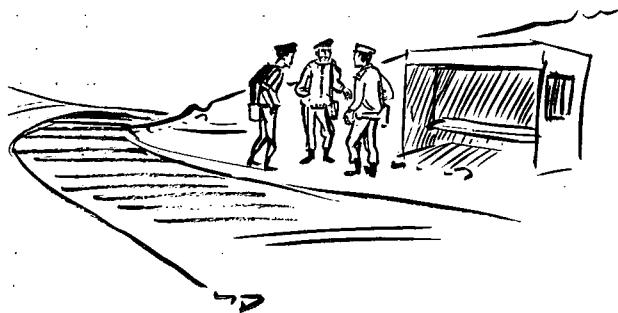
„התכונה הראשונה היא כושר מנהיגות, ואני מתכוון דוקא לימי שלום. אני כמפקד־מחלקת רובאים אחראי על יותר משלושים איש. אמנם אין לי כלים כבדים, בעלי מערכות מסובכות, אבל אין ספק שכל אחד מפקודי הוא מערכת מסובכת של בעיות — לא פחות מהטנק שלך. אצלך מדובר בכ־10 אנשים; אצלי ביותר משלושים. המחלקה שלך כוללת כוח־אדם משכיל, בעל חוש טכני, ובמציאות הישראלית פרושו של דבר, בדרך כלל, אנשים ללא בעיות משפחתיות...“

„תגיד, דוגרי' שאתה מתכוון לבעיות סעד“, קרא שמעון.

„נכון, לזה בדיוק התכוונתי“, המשיך גדעון, „לבעיות סעד ולכל המשתמע מהן. ובכן, עד כאן בעיות של טפול בחייל, ועכשיו ענין שני שאני כולל במנהיגות: בעית גיבוש המחלקה. אצלך המצב פשוט — כל טנק עם הנהג שלו, התותחן שלו וכו'. מפקד הטנק מכיר את אנשיו, אתה מכיר את מפקדי הטנקים, הם מכירים אותך — וחסל סדר בעיות. הליכוד קיים מעצמו, ליכוד סביב הכלי, אצלי המצב שונה. אין דבר שילכד את האנשים חוץ ממני — המ"מ — ומפקדי הכיתות. לכן בעית גיבוש המחלקה שלי כגוף־לוחם הרבה יותר קשה, ותלויה בעיקר בדמותי כמפקד.“

„גמרת?“ פרץ שאול.

„רגע אחד, דברתי כאן על ימים כתיקונם. ומה במלחמה? תן לי

יחוד ה-חרגש

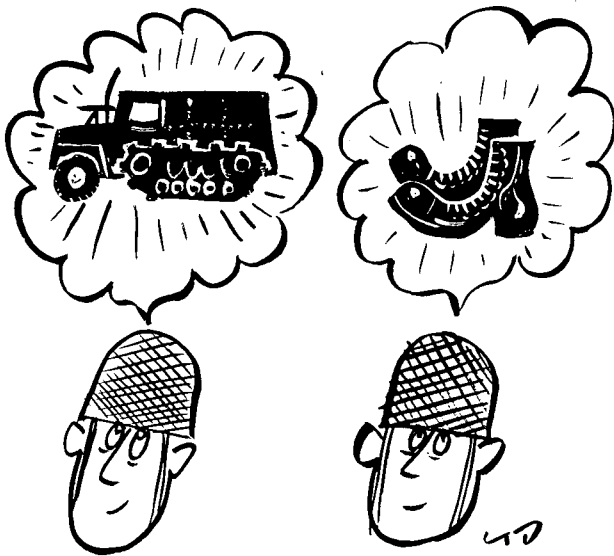
סרן ב. כנען

שלושה עמדו על הדרך המסתעפת מהכביש הראשי למשק ניצני עז. שלושה סגני־משנה צעירים, מאובקים, מעילי רוח על כתפיהם, מצפים בכליון עינים למכונית שתעבור באקראי ותובילם הביתה, אל המקלחת, אל חדר־האוכל של ערב שבת, אל החברה המתקבצים בחדר ומעלים את חוויותיהם בצבא.

הזמן חולף. כבר עישנו מספר סיגריות, דשו בבעיה הכדאי ללכת ברגל או להמתין ל„טרמפ“; החליטו להמתין. „משהו חייב לעבור“, ישבו בסככת־התחנה, כאשר כל רעש של מכונית מקפיצם ממקומם ומנחיל להם אכזבה חדשה. השיחה החלה להתגלגל. גדעון, איש החי"ר, סיפר על פשיטה שהיתה „קריעה לא־נורמלית“. סיפר על נסיגה מלווה בנשיאת פצועים, על בקרים ש„הנחיתו“ נתונים ללא רחמים. שמעון ושאל חובשי כומתות־השריון השחורות הביטו איש על רעהו, ספק בהתפעלות, ספק בלגלוג. שמעון לא עצר כוח והפליט:

„באמת, היתה לכם קריעה נוראית“. אחרי־כן הגעתם למחנה, העברתם משחולת בקנה והלכתם לישון. ואילו אני, בגמר התרגיל, מבובז עם מחלקתי הצי לילה בניקוי הזחל"מים והמקלעים שעליהם — וזאת נוסף לנשק האישי, אתם, אנשי החי"ר עושים, חיים משוגעים...“

שאל העיף בהם מבט מזלזל:

קשה כשלעצמה. אני, כמ"מ, חייב לדאוג לגיבוש כזה — בכל טנק ובמחלקה כולה.

„ולגבי המנהיגות בזמן קרב — אל תשכח, שמ"מ טנקים, מפקד לא רק על מחלקתו, אלא גם על צות הטנק שלו. שנית — מה קורה כאשר לא הכל הולך חלק, כאשר משתבש הקשר, או שנפגעה שרשרת? בטנקים מתבטאת המנהיגות בדוגמה אישית, בכושר האילתור ובתושיה של המפקד. כמובן שאין המנהיגות באה לידי ביטוי כאשר הכל, הולך חלק, בדיוק כפי שזה בחי"ר, ובכל חיל אחר.

„ועתה, לגבי הכושר הגופני — האם ישבת פעם בטנק משך מספר שעות? טלטולים, רעש, חום, אבק ואחר-כך, טיפולים, יתכן שנדרש לשם כך כושר גופני מסוג אחר, אבל אין ספק שנדרש לכך כושר גופני רב. אלו היו רק חלק מן ההסתגלויות לגבי ההכללות שעשית. ועכשיו לגבי תכונות של מ"מ בשריון, המבדילות אותו באופן ברור ממ"מ בחי"ר. ראשית — חוש טכני; ואיני צריך לפרט במה מדובר. מספיק אם אזכיר רק כמה: קשר, מנוע, נשק, מערכות כלים אופייניים. שנית — ההתמצאות והתגובה המהירה. אל תשכח שאנו נעים במהירות העולה פי עשרה על מהירות החי"ר. מרחב הפעולה שלנו גדול פי כמה. נתונים אלה דורשים מפקד בעליכושר התמצאות מהיר בשטח ובתנאי הקרב המשתנים. מ"מ בעל יומה, מחשבה מהירה ובעל תגובות מהירות, הוא אומר — המסוגל להגיב על מצבים משתנים על-ידי פקודות קצרות והחלטיות. לסיכום — הוכחתי לך, גדעון, שמ"מ השריון חייב להיות בעל אותן תכונות המאפיינות את חברו בחיל-הרגלים, בתוספת תכונות שחסרונן אצל המפקד בחי"ר אינו כה גורלי“.

הערב ירד, מאחרי הגבעה נראו אורות המשק. השלושה צעדו זמן מה בדממה. שאלו הפר את השתיקה: „שמעון! מה קרה לך שאתה שותק? אתה הרי מלעיס את החברה, כל שבת, בסיפורים על ה"חרמ"ש — חיל העתיד וכד". שמעון פרץ בצחוק: „אני... אני... הרי דיברתי כל הזמן“. השניים הביטו בו מופתעים. „אינכם תופסים? הרי שניכם תארתם בדיוק את תכונותיו של המ"מ בחרמ"ש. מה עוד נותר לי לומר? פשוט, לסכם את תכונות המ"מ בחי"ר ומ"מ הטנקים ולומר: אלו התכונות הנדרשות ממפקד מחלקת חרמ"ש. גדעון ושאלו נראו מהורהרים. שמעון הציץ בהם בשביעות-רצון: „בואו נבדוק את הבעיה“.

„תסכים אתי, גדעון, שכושר המנהיגות שלי נבחן גם-כן על מחלקה

לגמור. איפה גמרתי?... כן, ובכן ההבדל השני בין מ"מ בחי"ר למ"מ בשריון הוא במה שנקרא, מנהיגות בקרב. במה מתבטאת אצלך המנהיגות בקרב? אתה יושב במבצר הפלדה שלך, מחלק פקודות במכשיר הקשר לטנקים האחרים, לנהג ולתותחן שלך — והעסק, הולך מאליו. האם יש לך בעיות של התקדמות לעבר האויב? של רגלים שאינם נשמעות לגוף — מעיפות או מפחד? של חיילים שיש להרים עליהם קול כדי שיתאוששו? הטנקים שלך נוסעים מול האויב, הנהג לוחץ על דושת הדלק ומחליף הילוכים, התותחן טוען ויורה לפי פקודות-האש. בקיצור, אנשיך, בין אם יפחדו ובין אם לא, הקשר שלהם עם הכלי מאלץ אותם לבצע את כוונותיך במדויק. תראה, שאלו! אינני רוצה להפחית מערכו של מפקד מחלקת הטנקים בקרב, אבל ברור שחלק גדול מבעיותיו, לפחות עד הנקודה שבה דרושה יזמה של הפרט, נפתר הודות לעובדה שחייליו יושבים בטנ"קים, והודות לקשר המצוין שיש לך איתם. אין אני רוצה לפרט כאן את הנעשה במחלקת הרובאים — הרי גם אתה עכרת אימוני חי"ר בקורסים השונים, אך שים לב לשתי הנקודות שהצגתי לפניך וכיצד חסרונן מתבטא אצלנו — חוסר הכלי המאחד את היושבים בו, העלול לגרום להרגשה של איש איש לנפשו, וחוסר אמצעי הקשר המשוכלל לים הפוגמים מראש בכושרו של הקצין בחיל-הרגלים להתקשר עם אנשיו“.

„רבותי!“ קרא שאלו בפאתוס. „היתה זו הרצאה מאלפת על עליונותם של קציני חיל-הרגלים. שמע, גדעון, לא ידעתי שאתה, סופר-מן' כזה“, „חכה, חכה“, צחק גדעון. „אחרי שאני אגמור, תגיע למסקנה שכל קצין חי"ר הוא, ג'ימס בונד' בכוח, אם לא בפועל“.

„אדרבא נשמע אותך“, הפטיר שמעון. „אני רק מקוה שתגמור את ההרצאה' עד מוצאי-שבת“.

„טוב אקצר“, המשיך גדעון. „התכונה השלישית המיוחדת לדעתי את קצין החי"ר היא כושר גופני גבוה, ואל תחייך, שאלו. אני יודע שבמשק היית ספורטאי טוב ממני, אבל למה אתה מסוגל כיום, אחרי שהתנונת שנתיים בתוך קופסת פה?“

„חכה, חכה, פייטר. תיכף נראה“, פרץ שאלו בקיל נפגע. „מה דעתך כש שנתחיל לזוז ברגל? לא נראה לי שיש סיכויים שיעבור כאן משהו. בדרך אענה לך“.

„רעיון לא רע“, קרא שמעון. „אלא שמא גדעון עייף מהפשיטה“, גדעון נפגע מהלגלוג, קם והשלושה החלו לצעוד בדרך המובילה למשק. גדעון הפר ראשון את הדממה. „אני גמרתי. אם יש לכם מה לענות, הבה נשמע“.

שאלו הצית סיגריה והפליט את העשן תוך כדי הליכה. „תודה רבה על זכות הדבור. ובכן שמע, גדעון! לא אחוכה אתך על התכונות שייחסת למפקד מחלקה בחיל-הרגלים, אבל מסתבר שלא ידוע לך הרבה על שריון ועל בעיות מפקד בשריון. דיברת על טיפול באנשים וערכת השואה באשר לגודל המחלקות. ובכן, נכון אָמנם שהמחלקה שלי קטנה יותר, ונכון שהחומר האנושי שלי מעולה יותר. אבל גם לאנשי יש בעיות משלהם, ובעיות אינן תמיד תוצאה של השכלה או חוסר-השכלה. מה שחשוב יותר היא העובדה שהזמן ותשומת-הלב המוקדשים לטיפול בטנק, עשויים להשכיח לעתים את האיש המפעילו. וכאן טמון הקושי שלי כמפקד הדואג לחייליו: לשמור על היחס המתאים ולדאוג לחיילי, כאשר מטבע הדברים, הכלי הוא בראש דאגותיהם. אשר לגיבוש המחלקה, אָמנם נכון שהמחלקה אצלי מתגבשת סביב הטנקים, אך אל תשכח שהפיכת כל צות של טנק לצות מגובש, הרגלת האנשים איש לרעהו — ולמפקדם, היא בעיה

להיות שילוב של מפקד מחלקת רובאים ומפקד מחלקת טנקים בעל כל התכונות והידע הדרושים לכך".
 שאול, שהציץ במקרה אחרונות השמיים קריאת שמחה. שלושם הסתובבו והבחינו באורות מכונית המתקרב מן הכביש הראשי. שמעון עוד הספיק להגיד: "ובאשר לכושר הגופני ולחוש הטכני — אני מקוה שאחם מבינים..." הסנדר עצר, ושלושתם זנקו לחלקו האחורי. מוטקה מהפלחה קדם אותם בלבביות: "נו, מה נשמע בצה"ל, קצינים? משחקים במלחמות?" גדעון לא נשאר חייב: "נו, לך חספר לו לזקן על תרגילים עיצבתיים, והוא יענה לך בסיפורים על ה'פוש', וינגיט', סליקים', לואיס'גן' ומקלות קפ"פ..."

★

השיחה נקטעה לפני סיומה. אין ספק שלידידינו היה מה להוסיף. אולי תעשה זאת במקומם? או אולי חולק אתה על דעותיהם? אנא כתוב, ונשמח לפרסם דעות שונות.

של יותר משלושים איש. החומר האנושי בחרמ"ש דומה לחומר האנושי של ה"ח"ר. אשר לבעית גיבוש המחלקה — נכון שהחל"מים מעניקים לי בסיס כלשהו לגיבוש, אך אל תשכח שלא תמיד אנו נלחמים מתוך ה"חל"מ, ולעתים עלי לפעול כמחלקת-רובאים, לכל דבר, ושוב, כל מה שקשור בטיפול באנשים — הרי אצלי קיימת אותה בעיה כמו במחלקת הטנקים. גם אצלי ה"חל"מ וכלי-הנשק המוצבים עליו עלולים להסיח את הדעת מהעיקר — כל נשכח זאת לעולם.

המנהיגות בקרב אצלנו היא צרוף תכונות של מפקדים בחי"ר ובטנ"קים. אמצעי-הקשר המשוכללים שישנם לשאל חסרים לי, למרות שאני חייב להלחם תוך פריסת כוחות רחבה. תאר לך שאפילו לנהג ה"חל"מ שלי אני חייב לתת פקודות על-ידי טפחות על הכובע או על הכתף. אנחנו נעים במהירות השווה למהירות הטנקים, ועל-כן חייב המ"מ להיות בעל כושר מחשבה ותגובה מהירים. עלי להפעיל בזמן הלחימה לא פחות כלי-נשק מאלו שאתה מפעיל, גדעון. בקיצור — עלי

הדיון

חוסין בכופיו

בביקורו בדיביוה המוססת, לפני שובו אל "אזור-המתיחות", התעניין במיוחד ברובה-הסער שבתצולם.

בשלהי 1964, במסעי הספרות-המדינית שלו לטובת עבד-אנצאר, הגיע חוסיין בן-טלאל, מלך ירדן, עד לגרמניה המערבית.